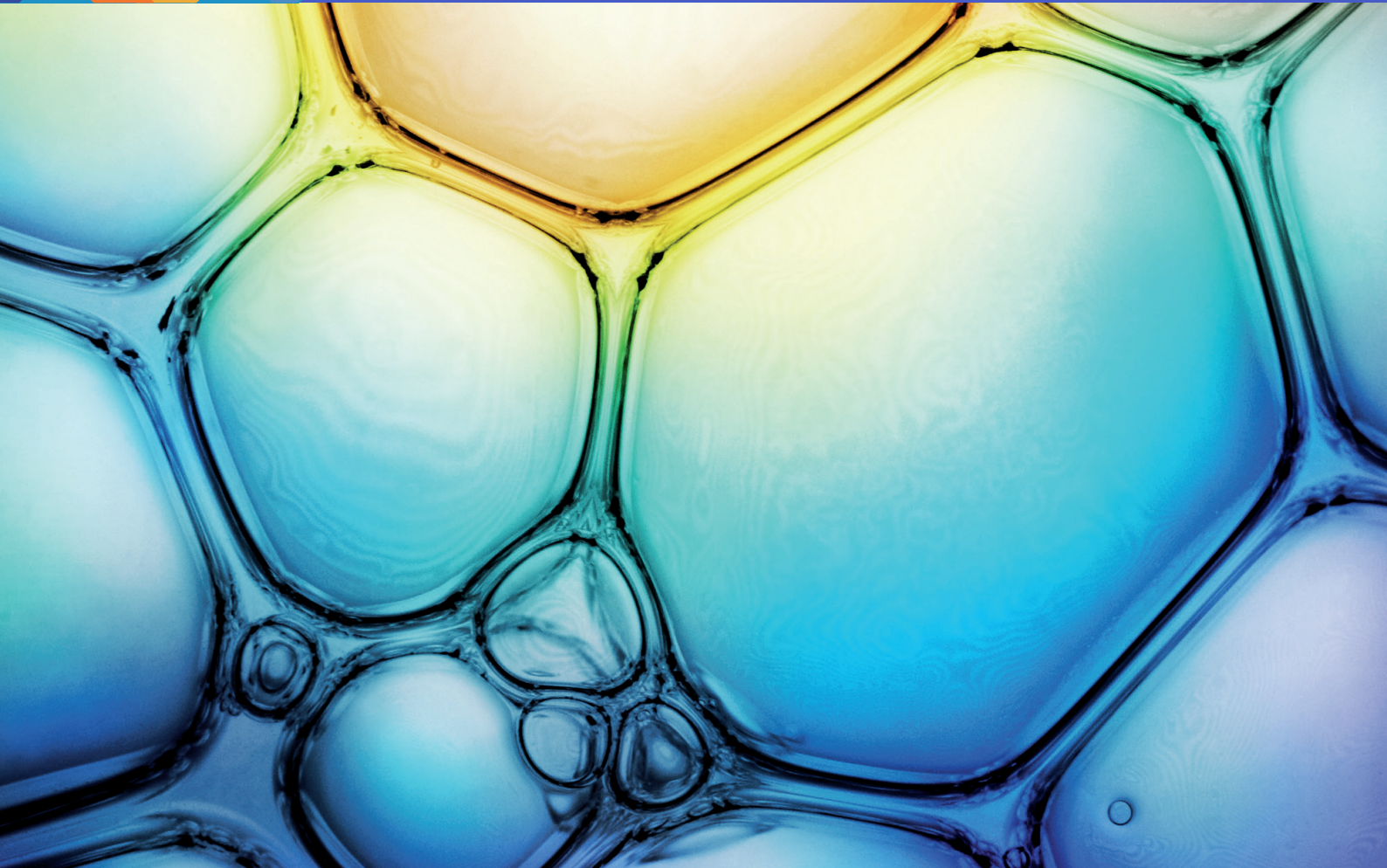

Pedagogia i Treball Social

Revista de Ciències Socials Aplicades

Dipòsit Legal: GI.904-2010
ISSN: 2013-9063

Universitat
de Girona

Índex

Índice

Summary

Article Artículo Paper	Ubasart-González, G. (2020)
1	Nuevos retos para la salud de la democracia. Triple crisis española y cambios económicos, sociales y culturales..... 8
Article Artículo Paper	Martí i Puig, S., Vilaregut, R. (2020)
2	Moviments i mobilització social. El cas del cicle mobilitzador de l'independentisme 29
Article Artículo Paper	Güemes, C., Resina, J. (2020)
3	La escucha como estrategia para cultivar confianza: la experiencia de Madrid..... 50
Article Artículo Paper	Serra, M. (2020)
4	Els petits municipis són espais privilegiats per l'aprofundiment democràtic i la participació ciutadana? 74
Article Artículo Paper	Monge, C. (2020)
5	¿Es el cambio climático una amenaza para la democracia? ¿Y las democracias occidentales un factor de riesgo para la sostenibilidad del planeta? 95

Pedagogia i Treball Social

Revista de Ciències Socials Aplicades

Dipòsit Legal: GI.904-2010
ISSN: 2013-9063

Universitat
de Girona

Brugué, Q. (2020)
"Introducció"

http://dx.doi.org/10.33115/udg_bib/pts.v9i1.22466

Pedagogia i Treball Social. Revista de Ciències Socials Aplicades
Vol. 9. Núm. 1: 3-7

Introducció

Introducción

Introduction

Quim Brugué¹

Els articles d'aquest monogràfic van escriure's durant els darrers mesos de 2019 amb la intenció d'oferir una mirada panoràmica sobre la situació de la democràcia en el segle XXI. Érem perfectament conscients de la dificultat d'abordar aquesta extensa i complexa problemàtica a partir de 5 aportacions, de manera que la nostra pretensió es limitava a oferir algunes pinzellades. No volíem omplir la tela amb cap pintura mínimament acabada. Només mostrar alguns dels colors que avui esquitxen la paleta d'un concepte tant polisèmic i discutit com el de democràcia.

Tanmateix, aquesta introducció l'escriu a principis d'abril de 2020, confinat per la pandèmia del COVID-19. Un context que, malgrat la creixent volatilitat de les nostres societats, era absolutament imprevisible fa unes poques setmanes. Un context que, a més a més, no només ens fa viure el present amb angoixa i desconcert sinó que, alhora, obre importants interrogants de cara al futur. Sabem que aquesta crisi

1. Universitat de Girona. q.brugue@udg.edu

del COVID-19 passarà, però també sabem que deixarà una important empremta en les nostres societats; en la manera de conviure, de relacionar-nos, d'educar-nos, de moure'ns, de produir i, també, naturalment, de governar-nos. Ni la política ni la democràcia, pensem, serà igual en temps venidors.

Òbviament, aquestes darreres reflexions no les teníem presents ni quan dissenyaven aquest monogràfic ni quan els autors i autores redactaven els seus articles. I davant la gravetat del que està succeint, al escriure aquesta introducció m'aclapara el temor que aquesta sigui una omisió intolerable. Que aquest monogràfic, pensat abans d'un moment tan excepcional, perdi -com tantes altres coses- tot el sentit que prèviament podia tenir. Després de la sacsejada que hem patit, conserva encara algun sentit aquest monogràfic?

Probablement, davant la magnitud del desafiament, la primera temptació sigui respondre amb un no rotund: de cap manera, el món se'ns ha capgirat i, per tant, ens cal repensar-los des de zero. En canvi, si ens donem una mica de temps per pensar-hi, la resposta pot resultar menys contundent. Certament, la sotragada ha estat important; però, de fet, ja fa temps que discutim sobre la profunda transformació que estan experimentant les nostres societats i com, en aquest entorn, conceptes com els de democràcia exigeixen una revisió i un reformulació d'ampli abast. Aquest monogràfic ja parteix d'aquesta necessitat de transformació, mentre que la crisi actual pot estar actuant com accelerador o, fins i tot, com a clarificador de la direcció que emprendrem. En cap cas, però, es qüestiona el punt de partida: la necessitat de repensar, molt a fons, el model de govern democràtic que determina i ordena les nostres formes de convivència.

En aquest sentit, doncs, el monogràfic no resulta tant intolerable com pensava inicialment. Resulta, més aviat, una modesta contribució davant la necessitat d'entendre i respondre a aquests temps de transformació. En aquesta direcció, el primer article ens situa en el context espanyol i analitza els reptes que haurà de superar la seva delicada salut democràtica. L'autora, Gemma Ubasart, es refereix a la triple crisi econòmica, social i cultural dels nostres temps i, concretament, com aquesta s'ha viscut des de la transició fins l'actualitat. En el següent article, Salvador Martí i Ricard Vilaregut desborden l'òptica institucional i analitzen l'alta intensitat de les mobilitzacions ciutadanes que hem viscut des de la crisi financera de 2008. Amb la mirada posada en el cas català, utilitzen les teories més recents sobre noves formes de mobilització social per analitzar els dos eixos de l'actual

onada mobilitzadora: el social i el nacional. També partint de la crisi de representació del model liberal de democràcia, Güemes i Resina observen l'emergència de noves formes de participació ciutadana, on el diàleg i la confiança mútua en són ingredients indispensables. Uns arguments que reforcen amb referències a una experiència concreta, el projecte Madrid-Escucha, on ciutadans i empleats públic municipals van abordar conjuntament la resolució de diversos problemes de la ciutat. I desplaçant-nos de la metròpolis espanyola als petits municipis catalans, l'article de Serra es pregunta pel potencial de la innovació democràtica en espais de proximitat. D'aquesta manera, a partir de diversos estudis de cas, analitza el funcionament de la democràcia en municipis d'entre 1.000 i 5.000 habitants i en valora els seus potencials i les seves amenaces. Finalment, l'article de Monje toca un tema molt actual, tot preguntant-se per la capacitat de la democràcia a l'hora d'abordar satisfactòriament problemes d'alta complexitat, com és el cas del canvi climàtic.

Aquests cinc articles no aporten solucions màgiques, però ens introdueixen en el debat sobre el futur de la democràcia. Ho fan des de perspectives diferents i, per tant, assumint la forma polièdrica del problema que volem abordar. La crisi de COVID-19 ens ha recordat que els ésser humans som fràgils i vulnerables i que, per tant, si volem sobreviure hem de tenir cura del món on vivim i de les persones que ens acompanyen. De manera similar, també hauríem de recordar com, en els seus orígens en la Grècia de l'Antiguitat, la democràcia va néixer com una forma humana de governar. Els problemes ja no es resolien invocant els poders sobrenaturals dels Deus sinó que es deixaven en allò que Aristòtil va anomenar les temeroses mans dels homes. La democràcia és alhora una creació humana i una forma humana de governar-nos. I en aquesta humanitat rau la seva fragilitat, la seva vulnerabilitat. La democràcia, com tots nosaltres, és imperfecta per definició. Tanmateix, doncs, si apostem per aquesta delicada forma de convivència, construïda sobre els valors de la igualtat i la llibertat, llavors ens caldrà cuidar-la, acceptar-la i enfortir-la. No podrem esperar miracles, però podem gaudir de la seva humana fragilitat.

Pedagogia i Treball Social

Revista de Ciències Socials Aplicades

Edita: Universitat de Girona

Disseny i maquetació: info@clam.cat · 647 42 77 32

Dipòsit Legal: GI.904-2010

ISSN: 2013-9063